

Türkiye ile Pakistan arasında imzalanan Kültür Anlaşmasının tasdikına dair kanun lâiyhası ve Hariciye ve Maarif encümenleri mazbataları (1/730)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2664, 6/3795

31 . XII . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

«Türkiye ile Pakistan arasında Kültür Anlaşması» nun tasdikına dair olup Dışişleri Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 15 . II . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibe ve ilişiğiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂİYHASI

Kültür sahasında da, öteden beri aralarında mevcut münasebetleri inkişaf ettirmek arzusu ile mütehalli olan Devletimiz ve Pakistan, bu hususun tahakkuku maksadiyle müzakerelere girişeceklerini, 1951 senesinde imzalanarak meriyete girmiş bulunan Türkiye - Pakistan Dostluk Anlaşmasında derpiş etmiş bulunmaktadır.

Esasen, devletler arasındaki dostlukların sağlamlığı bakımından bu dostlukların kültür temeline istinadetmesinin büyük ehemmiyet arz ettiğini daima göz önünde tutan Devletimiz, umumiyet itibariyle dost memleketlerle kültür anlaşmaları akdine ehemmiyet vermiştir.

Bu sebeplere binaen Pakistan'la 29 Haziran 1953 tarihinde Ankara'da, metni ilişik bulunan Kültür Anlaşmasını imzalamış bulunmaktayız.

Anlaşma mahiyeti itibariyle bugüne kadar başka devletlerle akdedilen kültür anlaşmalarına müşabihdir :

Karşılıklı olmak şartıyla, iki memleket vatandaşlarının yekdiğerinin eğitim müesseselerinden istifade etmelerini, üniversitelerde iki tarafın dil, edebiyat, tarih ve coğrafyasına ait kürsüler ve kurslar ihdas edilmesini, ilmi müesseseler arasında sıkı iş birliğinin sağlanmasını, müspet ilimlerle, hukuk, iktisat, felsefe, güzel sanatlar, lisaniyat, edebiyat, arkeoloji, tarih ve coğrafya mevzularında tedrisat ve araştırma yapmaya mahsus enstitüler kurulmasını, öğrenci, profesör, teknisiyen mübadelesini, diplomaların muadeleti hususunun zaman zaman tetkik edilmesini, okul kayıt ücretlerinde tenzilât yapılmasını, öğrenciler için burslar ihdasını, öğrenci ve öğretmen guruplarının karşılıklı ziyaretlerde bulunmalarının teşvikini ve bu gibi gruplara Devlet nakil vasıtalarında tenzilâtli tarife tatbik edilmesini, iki Devlet vatandaşları arasında spor müsabakaları yapılmasını ve izci teşekkülleri arasında teşriki mesainin sıklaştırılmasını, ihtiyaçtan fazla olan tarihi eserlerin müzeler arasında mübadelesini, arkeolojik çalışmalarda yardımlaşmayı ve Devlet arşivleri arasında eser mübadelesiyle ilmi araştırma sahasında iş birliğini derpiş etmektedir.

Bundan başka, Akıd Taraflar, mektep kitaplarında yekdiğeri hakkında yanlış malûmat bulun-

masını önlemek yolunda, iç mevzuatın müsaadesi nispetinde gayret sarfetmeyi taahhüdeylemektedir.

Anlaşmanın semereli şekilde tatbiki ile ilgili olarak tetkikler yapmak ve Hükümetlerine tavsiyelerde bulunmakla vazifeli olmak ve üç senede bir defa müşterek toplantılar yapmak üzere ve Millî İstişare Komisyonlarının Kurulmasına dair Anlaşmada maddeler de mevcuttur.

Anlaşmada tesbit olunan prensiplerin tatbikatının malî imkânlarımıza göre ayarlanmasını temin maksadiyle bu taahhütlere mütaallik hükümler, bu ciheti göz önünde bulunduracak şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca, Anlaşmanın tatbikatında her iki Tarafın da dahilî mevzuatının ve siyaseti icabatının mahfuz bulundurulması temin edilmiştir.

Anlaşmanın müddeti on senedir ve Taraflarca altı ay önceden feshi ihbar edilmediği takdirde zımnî temdit yolu ile yeniden on sene için muteber olacak ve böylece temdide devam edilecektir.

Milletimizin, memleketimizin ve kültürümüzün haricinde tanınması ve dostluğuna ehemmiyet verdiğimiz Pakistan'la kültür sahasında iş birliği tesisi gibi, Millî menfaatlerimizle müteradif olan milletlerarası sulh, anlayış ve iş birliği tesisi siyasetimize tamamen uygun olan işbu Anlaşmanın tasdiki Yüksek Meclisin tasvibine arz olunur.

Hariciye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Esas No. 1/730

Karar No. 37

24 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Pakistan arasında imzalanan Kültür Anlaşmasının tasdıkına dair kanun tasarısı Dışişleri ve Millî Eğitim vekâletleri temsilcileri hazır oldukları halde incelendi.

Dostlukların kültür temellerine istinadmesinin ehemmiyetini daima göz önünde bulunduran Hükümetimiz umumiyetle dost memleketlerle kültür anlaşmaları akdine ehemmiyet vermektedir. Muhtelif memleketlerle akdettiğimiz kültür anlaşmaları serisine dâhil olacak olan bu Anlaşmayı Pakistan'la 29 Haziran 1953 tarihinde imzalamış bulunmaktayız.

Evvelce akdettiğimiz anlaşmalara benzeyen bu Anlaşma gereğince, iki memleket vatandaşlarının yekdiğerinin eğitim müesseselerinden istifade etmeleri, üniversitelerde iki tarafın dil, edebiyat, tarih ve coğrafyasına ait kürsüler ve kurslar ihdas edilmesi, muhtelif ilim branşlarında tedrisat ve araştırma yapmaya mahsus enstitüler kurulması, öğrenci, profesör, teknisyen mübadelesi ve ziyaretleri gibi hususlar derpiş olunmaktadır.

Anlaşmanın tatbikatında her iki tarafın dahilî mevzuatının ve siyasetinin mahfuz bulundurulması da temin edilmiştir.

Kültürümüzün haricte tanınması ve dostluğuna kıymet ve ehemmiyet verdiğimiz Pakistan'la kültür sahasında da iş birliği kurmamız gibi hususlar memleketimizin menfaatlerine uygun mütalâa edildiğinden komisyonumuz kanun lâyihasını aynen ve ittifakla kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Maarif Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye Encümeni :

Reisvekili

İzmir

C. Baban

Aydın

N. Gedik

İmzada bulunamadı

Çorum

S. Özer

İstanbul

E. Adakan

İzmir

V. Menteş

Manisa

S. Ağaoğlu

Bu mazbata muharriri

Denizli

A. Çobanoğlu

Balıkesir

E. Budakoğlu

Hatay

A. Melek

İstanbul

N. Tılabar

İmzada bulunamadı

İzmir

C. Tunca

Rize

Z. R. Sporel

Maarif Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maarif Encümeni
Esas No. 1/730
Karar No. 16

26 . II . 1954

Yüksek Reisliğe

Türkiye ile Pakistan arasında imzalanan Kültür Anlaşmasına dair kanun lâyihası ile Hariciye Encümeni mazbatası encümenimize havale edilmekle Hariciye Vekâleti mümessili hazır olduğu halde tetkik edildi.

Anlaşmanın memleket menfaatlerine uygun olduğu neticesine varılarak kanun lâyihası encümenimize ittifakla kabul edilmiştir.

Umumi Heyetin tasviplerine arz edilmek üzere

Yüksek Riyasete sunulur.

Reis	Mazbata Muharriri	
Trabzon	Gümüşane	
<i>M. R. Tarakçıoğlu</i>	<i>V. M. Gocatürk</i>	
Denizli	Rize	Seyhan
<i>F. Başaran</i>	<i>A. Morgül</i>	<i>A. N. Asya</i>
İstanbul	Edirne	Yozgad
<i>F. N. Çamlıbel</i>	<i>C. Köprülü</i>	<i>H. Üçöz</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

«Türkiye ile Pakistan Arasında Kültür Anlaşması»nın tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Türkiye ile Pakistan arasında 29 Haziran 1953 günü Ankara'da imzalanan Kültür Anlaşması tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	
Devlet Vekili	Adalet Vekili
<i>C. Yardımcı</i>	<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>
Millî Savunma Vekili	İçişleri Vekili
<i>K. Yılmaz</i>	<i>E. Menderes</i>

Dışişleri Vekili	Maliye Vekili
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Vekili	Bayındırlık Vekili
<i>R. S. Burçak</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
Ekonomi ve Ticaret V.	Sağlık ve Sos. Y. V.
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
Gümrük ve Tekel Vekili	Tarım Vekili
<i>E. Kalafat</i>	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Vekili	Çalışma Vekili
<i>Y. Üresin</i>	<i>H. Erkmen</i>
	İşletmeler Vekili
	<i>S. Yırcalı</i>

TÜRKİYE PAKİSTAN ARASINDA KÜLTÜR ANLAŞMASI

Türkiye

ve

Pakistan

Birleşmiş Milletler Anayasası ile Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim, ve Kültür Teşkilâtı statüsündeki prensipleri tatbik arzusuyla mütehalli olarak,

Dostane iş birliği ve, iki memleket arasında daima mevcut olmuş bulunan kültürel münasebetlerin takviyesi yoluyla karşılıklı anlayışı inkışaf ettirmeye mâtuf bir Anlaşma akdi lüzumunu göz önünde tutarak,

Aşağıda zikredilen murahhasları tâyin etmişlerdir :

Türkiye adına :

İstanbul Milletvekili, Dışişleri Vekili
Ekselâns Prof. Dr. Fuad Köprülü

Pakistan adına :

Pakistan Büyükelçisi
Ekselâns Ghazanfar Ali Han

Müşarünileyhim yekdiğerinin salâhiyetnamelerini tetkik ile usulüne uygun ve muteber bularak aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır.

Madde — 1.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kendi ülkesinde, mer'i kanuni mevzuata tâbi olmak şartıyla, muhtelif öğretim müesseselerinde yapılan tedrisattan diğere Yüksek Âkîd Taraf vatandaşlarını mütekebilyet esası dairesinde faydalandırmayı kabul eder.

Madde — 2.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kendi ülkesindeki üniversitelerde veya sair yüksek öğretim müesseselerinde diğere Yüksek Âkîd Tarafın dil, edebiyat, tarih ve coğrafyasına ait kürsüler, kurslar ve dersler ihdasına imkân nispetinde gayret edecektir.

Madde — 3.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, diğere Yüksek Âkîd Tarafın ülkesi dâhilinde, onun mevzuatına uygun olmak şartıyla, müspet ilimlerle hukuki ve iktisadi ilimler, felsefe, güzel sanatlar, lisaniyat, edebiyat, arkeoloji, tarih ve coğrafya üzerinde öğretim veya araştırma yapmaya mahsus enstitüler kurabilir.

Madde — 4.

Yüksek Âkîd Taraflar 3 ncü maddede sayılan mevzularla ilgili faaliyet sahalarında memleketleri arasında üniversite personeli, öğretmen, öğrenci ve teknisiyen mübadelesini teşvik edeceklerdir.

Madde — 5.

Yüksek Âkîd Taraflardan birinin ülkesindeki üniversitelerde veya ilim enstitülerinde alman kayıt hareları veya sair harelar diğere Yüksek Âkîd Taraf ülkesinde alınanlardan daha fazla ise, daha fazla hare alan Yüksek Âkîd Taraf, diğere Yüksek Âkîd Tarafın ülkesindeki müesseselerde kayıtlı bulunan kendi öğrencilerinin adedini nazarı itibara alarak, bu fazla hareları, üzerinde

uyuşulacak sayıda öğrenci için, diğer Yüksek Âkîd Taraf memleketinde alınanların seviyesine indirmek imkânını araştıracaktır.

Madde — 6.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kendi öğrencilerinin ve okul mezurlarının, tetkikat veya araştırmalar yapmak veya 3 ncü maddede mezkûr faaliyet sahalarında eğitimlerini tamamlamak üzere diğer Yüksek Âkîd Tarafın ülkesinde muayyen bir müddet kalmasına imkân verecek şekilde burslar temin eyliyecektir.

Madde — 7.

Yüksek Âkîd Taraflar, 3 ncü maddede mezkûr faaliyet sahalarında karşılıklı yardım sağlanması maksadiyle, memleketlerindeki ilmî cemiyetler arasında en sıkı iş birliği yapılmasını teşvik edeceklerdir.

Madde — 8.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, kendi ülkesi dâhilinde diğer Yüksek Âkîd Taraf vatandaşlarının 3 ncü maddede mezkûr faaliyet sahalarında yapacağı araştırma mesaisini imkân nispetinde kolaylaştıracaktır.

Madde — 9.

Diploma ve derecelerin muadeleti meselesi, her iki Hükümet arasında muayyen zamanlarda esaslı surette tetkik mevzuu yapılacaktır.

Madde — 10.

Yüksek Âkîd Taraflar, 3 ncü maddede mezkûr faaliyet sahalarında kültür iş birliğini geliştirmek için, bu maksatla seçilecek öğrenci ve öğretmenlerden müteşekkil grupların karşılıklı ziyaretlerini, davette ve maddi yardımda bulunmak suretiyle imkân nispetinde teşvik edeceklerdir.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, diğer Yüksek Âkîd Taraf vatandaşı olup bir memleketten diğerine gidecek öğretmen, mütehassıs, sanatkâr ve öğrenci gruplarına devlete ait nakil vasıtasında karşılıklı olarak tenzilâtlı tarife tabtik edecektir.

Madde — 11.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri,

- a) Kitap, mevkute ve sair yayınlar,
- b) Konferanslar,
- c) Güzel sanat sergileri ve kültürel mahiyette sair sergiler,
- d) Tiyatro temsileisi,
- e) Radyo, filim, gramofon plâkları ve diğer benzeri vasıtalarla, 3 ncü maddede mezkûr faaliyet sahalarında, kendi kültürünün diğerinin ülkesinde daha iyi tanınması için ona yardım edecektir.

Madde — 12.

Yüksek Âkîd Taraflar, vatandaşları arasında spor müsabakaları yapılmasını ve izci teşekkül-leri arasında iş birliğini imkân nispetinde teşvik edeceklerdir.

Madde — 13.

Yüksek Âkîd Taraflar,

- a) Kendi memleketlerinde fazla olarak bulunan eski eserlerle müze eşyasının mübadelesinde,
- b) Arkeolojik çalışma, araştırma ve kazılardan ve tarihi âbidelerde yapılan tamir ve restorasyondan yetkili mütehassıslarına malûmat vermek ve onları bu kabil mesaiye iştirake davet etmek suretiyle gerek bu mesainin başarılmasında ve gerek elde edilen neticelerde karşılıklı iş birliği sağlanmasında,
- c) Eski eserler ile müze eşyasının kalıplarının alınması, kütüphanelerde muhafaza edilen el yazmalarının fotostatik kopyalarının çıkarılması, mezkûr el yazmalarının ödünç verilmesi ve bunların fazla nüshalarının mübadele olunması, keza, tarihî tetkikler için her türlü devlet arşivlerinin (mahkeme ve tapu daireleri arşivleri dâhil) vesika ve kayıtlarından faydalanılması için mevzuatlarının müsaadesi nispetinde karşılıklı izin verilmesinde, birbirlerine imkân nispetinde yardım edeceklerdir.

Madde — 14.

Yüksek Âkîd Taraflar, her iki memlekette yayımlanan ders kitaplarında iki memleketten biri hakkında yanlış mulûmat bulunmasını, mevzuatlarının müsaadesi nispetinde, sağlamaya dikkat edeceklerdir.

Madde — 15.

Yüksek Âkîd Taraflardan her biri, işbu Anlaşmanın hükümlerinin yerine getirilmesi hususunda tetkikler yapmak ve Hükümetine tavsiyelerde bulunmakla mükellef bir istişari komisyon teşkil edecektir.

Türkiye’de komisyonun başkanı Millî Eğitim Vekili veya onun temsilcisi olacak ve komisyon mezkûr vekâletin bir delegesi ile Dışişleri Vekâletinin bir temsilcisinden terekübedecektir.

Pakistan’da, komisyonun başkanı Millî Eğitim Nâzırı veya onun temsilcisi olacak ve komisyon mezkûr nezaretin bir delegesi ile Dışişleri ve Commonwealth Münasebetleri Nezaretinin bir temsilcisinden terekübedecektir.

Madde — 16.

Bu iki komisyon, işbu Anlaşmanın tatbikına mütaallik tavsiyeler hazırlamak üzere müşterek toplantılar yapacaktır.

Bu toplantılar, Yüksek Âkîd Tarafların hükümetleri arasında karşılıklı mutabakat üzerine her üç sene de bir defa yapılacaktır.

Yüksek Âkîd Taraflardan birinin, müşterek bir toplantıya katılmak maksadiyle, diğer Âkîd Tarafın ülkesine gidecek komisyonun âzası, bu ülkeye girdikleri andan itibaren, ülkesinde toplantı yapılacak Yüksek Âkîd Tarafın misafiri olacaklardır.

Madde — 17.

İşbu Anlaşma Yüksek Âkîd Tarafların her birinin kendi Teşkilâtı Esasiye usullerine göre tasdik olunacak ve tasdiknamelerin Karacî’de teatisinden on beş gün sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 18.

İşbu Anlaşma on sene müddetle yürürlükte kalacaktır. Bu müddetin hitamından asgari altı ay evvel Yüksek Âkîd Taraflardan birisince feshi ihbar edilmediği takdirde daha on sene müddetle zımni temdit suretiyle yürürlükte kalacak ve temditler bu şekilde devam edecektir.

Fesih halinde, Anlaşma, on senelik müddetin hitamını takiben altı ay müddetle yürürlükte kalacaktır.

Yukardaki hususları tasdik sadedinde, aşağıda imzası bulunan salâhiyetli murahhaslar işbu Anlaşmayı imzalayıp mühürlerini vaz'etmişlerdir.

Bin dokuz yüz elli üç yılı Haziran ayının yirmi dokuzuncu günü Ankara'da iki nüsha ve İngilizce olarak yapılmıştır.

Türkiye adına
İmza : F. Köprülü
İstanbul Milletvekili
Dışişleri Vekili

Pakistan adına
İmza : Ghazanfar Ali Han
Pakistan'ın Ankara'daki
Büyükelçisi

